

EETU JULIN

suomen kielen opiskelija
Helsingin yliopisto
jalkapalloerotuomari

”Hyvä peli, huono tuomari”

Jalkapallokausi on pyörähtänyt käyntiin ajoissa kahden rikkonaisen kauden jälkeen. Aurinko paistaa, lämpö aaltoilee tekoturmen yllä, joukkueet ovat pelipäivän kunniaksi pukeneet värikkäät peliasunsa ja katsomossa raikaa iloinen puheensorina. Ilmassa on kuuluisaa urheilujuhlan tuntua.

Jotain kuitenkin puuttuu. Erotuomari ei ole saapunut paikalle. Ehkä tuomari on vain myöhästynyt bussista ja tulee kentälle myöhässä. Myöhemmin selviää, ettei otteluun edes koskaan ollut tulossa erotuomaria. Joukkueet joutuvat jättämään pelikentän ilman ainuttakaan vuodatettua hikipisaraa tai joukkuekavereiden kesken heitettyä ylävitosta, sillä ilman tuomaria peli jää pelaamatta. Kuinka tähän tilanteeseen on päädytty?

Korona on kurittanut erotuomaritoimintaa, kun uusia erotuomarikursseja ei ole voitu järjestää syksyisin ja keväisin kuten tavallisesti. Pelien määrä ei ole kuitenkaan vähentynyt, joten vanhat erotuomarit ovat joutuneet tuomitsemaan otteluita enemmän kuin olisivat halunneet. Lisäksi viimeiset kaudet ovat olleet lyhyempiä kuin tavallisesti, joten otteluita on jouduttu pelaamaan tiheällä aikataululla. Nykyinen systeemi ruokkii tuomaripulaa entisestään, sillä moni lopettaa erotuomaroiminnan mieluummin kuin tuomitsee kymmenen ottelua viikossa. Koronaan ja peliruuhiin emme juurikaan voi vaikuttaa, mutta sen sijaan voimme kaikki osaltamme vaikuttaa siihen, miten erotuomareita kohdellaan ja miten heihin suhtaudutaan.

Erotuomarien kohtelu aika nostaa esiin

Viime aikoina urheilussa on pyritty puuttumaan vallitseviin epäkohtiin, kuten rasismiin ja sukupuolten väliseen epätaasa-arvoon, mikä on äärimmäisen hienoa. Kuitenkin jostain syystä tuomareihin suhtautuminen lahaa kaukana perässä. Uutisiin on noussut useita tilanteita, joissa erotuomarin fyysistä koskemattomuutta on uhattu, mikä tuntuu lamaannuttavalta. Harvassa harrastuksessa joutuu miettimään, saako pataa, jos tekee virheen.

Onneksi tuomareiden fyysistä koskemattomuutta rikotaan harvoin, mutta sanallista solvaamista joutuu kestämään sitäkin enemmän. Erotuomarina jalkapallokentällä olen joutunut kohtaamaan enemmän väheksymistä ja suoranaista v*ttuilua kuin missään muualla.

Pelaajien ja valmentajien spontaanit reaktiot ovat yleensä ymmärrettäviä, mutta suurimmat arvostelijat huutavat katsojista. Kyse ei ole ainoastaan humalaisista katsojista vitosdivarissa, vaan huutajat ovat usein pienten lasten vanhempia. Erityisesti lasten ja nuorten peleissä katsojien huu-

taminen tarttuu pelaajiin. Ennen kaikkea nuoret pelaajat kasvatetaan kulttuuriin, jossa on hyväksyttävää kritisoida ja protestoida erotuomarin ratkaisuja.

Monet aikuiset käyttävät valta-asemaansa väärin ja purkavat turhautumisensa nuoreen erotuomariin. On surullista, että moni nuori tuomari lopettaa uransa ensimmäisten kausien aikana epäasiallisen käytöksen vuoksi. Reaktio on kuitenkin täysin inhimillinen ja perusteltu. Olen itsekin harkinnut usein tuomaroiminnan lopettamista, sillä välillä peleistä jää ainoastaan paha mieli. Kuka haluaa tulla jatkuvasti lytättyksi omassa harrastuksessaan?

Asiallinen kritiikki kehittää

Erotuomarin kanssa ei tarvitse olla samaa mieltä, mutta asian voi esittää monella eri tavalla. Monet tuomarit ovat valmiita keskustelemaan tuomioistaan ottelun jälkeen, jos lähestyminen on asiallinen. Perusteltu kritiikki on ehdottoman tärkeää tuomarina kehittymisen kannalta, mutta pääpunaisena huutaminen ja passiivisaggressiivisesti uhkaileminen ei ole sellaista, mitä kenenkään pitäisi omassa harrastuksessaan joutua kuuntelemaan. Samaan kastiin kuuluu myös kovaan ääneen lausuttu epäsuora palaute, kuten *”erotuomari on umpisurkea, mutta koitetaan nyt pelata siitä huolimatta”*.

Voin paljastaa jymyutisen kaikille jatkuvasti erotuomareille valittaville: tuomiot eivät koskaan muutu yhtään paremmiksi valittamisen jälkeen. Usein valittaminen ainoastaan häiritsee pelamista tehden siitä entistäkin tahmeampaa. Joskus asiaton huuteleminen pelin alussa luo muurin tuomariston ja pelaajien välille, jolloin asiallinenkin lähestyminen on negatiivisesti latautunut. Kuittailuihin ei voi erotuomarina reagoida, sillä peliä on pystyttävä johtamaan häiriötekijöistä huolimatta. Jos erotuomari menettää malttinsa ja provosoituu, niin on peli menetetty. Vaikka pelikentillä huutelut unohtaa hetkellisesti, jäävät ne usein vaivaamaan mieltä ottelun jälkeen. Erotuomareita koulutetaan kestämään kritiikkiä ja kasvattamaan paksu nahka. Eikö olisi järkevämpää opettaa aikuiset ihmiset käyttäytymään?

Kokeilkaa arvostelijat tuomaroimintaa

Kenties asetelma syntyy epäluottamuksesta erotuomarin kykyjä kohtaan. Mielestäni epäluottamus on perusteetonta. Asetelma muistuttaa tilannetta, jossa kotisohvalla kilpailua seuraava penkkiurheilija neuvoo television välityksellä livo Niskasta hiihtämisessä, vaikka katsojan pisin lenkki on sohvalta jääkaapille ja viimeisestä kerrasta hiihtoladulla on vierähtänyt yli kymmenen vuotta. Erotuomari on suo-

**Harvassa
harrastuksessa
joutuu miettimään,
saako pataa, jos
tekee virheen.**

Eetu Julin näyttää punaista korttia erotuomarien asiattomalle arvostelulle. Kuva: Lasse Julin

rittanut otteluiden tuomitsemiseen vaadittavan kurssin ja tuntee jalkapallon vuosittain muuttuvat säännöt varmasti paremmin kuin keskimääräinen pelaaja, katsojasta puhumattakaan.

Suosittelen kaikkia innokkaita arvostelijoita käymään erotuomarikurssin ja kokeilemaan itse otteluiden tuomitsemista. Se tuo uniikin näkökulman kuningaslajiin ja mahdollisesti auttaa ymmärtämään paremmin erotuomarin roolin haasteellisuutta. Harvalla arvostelijalla kuitenkaan riittää uskallus tarttua itse pilliin.

Jokainen tekee virheitä

Erotuomarit tekevät virheitä, kuten kaikki muutkin ihmiselliset toimijat. Voin taata, että jokainen erotuomari yrittää otteluissa parhaansa eivätkä virheet ole koskaan tahallisia. Tuntuu aina yhtä pahalta, kun epäedullisen päätöksen kohteeksi joutunut joukkue sanoo tuomarin olevan puolueellinen. Syksyisenä tiistai-iltana räntäsateessa tuomarit ovat yhtä lailla mukana rakkaudesta lajiin -periaatteella kuin pelaajatkin. En pyydä selkään taputtelua tai lässyttämistä, vaan työrauhaa.

Hyvän suorituksen jälkeen harvemmin kuulee kiitosta, sillä virheetön tai ainakin lähes virheetön suoritus on oletusarvo, johon jokaisessa ottelussa täytyy yltyä. Ottelu on onnistunut, jos kukaan ei tule haistattelemaan loppuvihellyksen jälkeen. Virheetön erotuomarointi tuntuu kohtuuttomalta vaatimukselta, kun usein tuomittava ottelu muistuttaa jalkapallon sijaan lähinnä suopainin ja rugby:n rakkauslasta.

Usein asioita opitaan arvostamaan siinä vaiheessa, kun ne menettää. Tuntuu siltä, että vasta erotuomareiden puuttuessa ja pelien peruuntuessa huomataan, kuinka kriittistä osaa erotuomarit näyttävät ottelutapahtumien mahdollistamisessa. Vielä ei ole liian myöhäistä katsoa peiliin ja muuttaa omaa asennettaan, mutta tuomaripula on oikea ongelma, johon ei ole hokkus pokkus -ratkaisua.

Toivoisin enemmän urheilumieltä erityisesti meiltä urheiluhemisiltä, sillä nyt sille olisi tarvetta enemmän kuin koskaan aiemmin. Muistutan vielä, että urheiluhenki tarkoittaa myös epäasialliseen käytökseen puuttumista. Tunteet kuuluvat urheiluun, mutta yhtä lailla tavalliset käytöstavat kuuluvat niin kentälle kuin sen ulkopuolellekin. ♦

Liikunta & Tiede

Ainoa lajissaan. Liikunnan tiedeviestintää suomeksi painettuna ja verkossa
www.lts.fi.

Asiaa. Tutkittua. Pohdittua.

LIITO ry:n jäsenille
Liikunta & Tiede jäsenetuna 25 €/vuosi.
Vuosikerran normaalihinta 50 €